

Yayın Adı Milliyet Cadde
Referans No 29095605
Renk Renkli

Yayın Tarihi 05.05.2013
Etki Tarafsız
STxCM 185,29

Küpür Sayfa 1
Tiraj 181544
Sayfa 5

Fener'i tanımayan utansın

Kariye Kilisesi nerededir ve neden önemlidir? Fener Rum Lisesi'nde kaç öğrenci var? İstanbul'da camiye çevrilmeyen tek kilise hangisidir? Orijinal Osmanlı yemeği nerede yenir?

MEHVEŞ EVÎ
mehves.evini@milliyet.com.tr

Tarihi Yarımada'yı, Sultanahmet-Topkapı Sarayı ve Ayasofya'yı iyi kötü biliriz, fakat Fener-Balat-Haliç üçgenindeki hazineleri pek azımız görmüştür. Çocuklarımızı **AVM'lerde dolaştırır**, fırsat buldukça **kendimizi Boğaz'a atarız**. Ama şehrimizi bu kadar eşsiz kulan semtleri tanıma zahmetine pek girmeyiz.

Bunun birkaç nedeni var: Birincisi, **Hristiyan ve yahudi kültürüne** yabancıyız. İkincisi, Fatih civarında kümelenen **radikal islamcı gruplardan** uzak durma içgüdüsü olabilir... Geçen hafta, 5 saatlik ziplenmiş bir **Fener-Balat-Haliç** turuna katıldığımızda bunları düşündüm. Mastercard'ın **'Paha Biçilmez İstanbul'** turunun mayıs ayı programında yer alan bu tarihi semtler, **Saffet Emre Tonguç'un** rehberliğinde geziliyor.

Meryem'in hikayesi

İlk durağımız **Kariye Müzesi** (Chora Kilisesi)... Chora, eski Yunanca'da 'kırsal alan' anlamına geliyor. Çünkü kilise ilk yapıldığında **surların dışındaymış**. Kariye güzel, kubbeli bir Bizans yapısı ama asıl hazine içeride: Saffet'in bir **film tadında anlatmış** muhteşem mozaik ve freskler, **Meryem Ana'nın anne babası ve doğumuyla** başlayıp hristiyanlığın dönüm noktalarını resimlerle tasvir ediyor. Ama ne tasvir!

1511'de **Sultan II. Beyazid'in** emriyle camiye çevrilen kilisedeki mozaik ve freskler alçıyla kaplanmış. Amerikan Bizans Enstitüsü'nün 1948-1958 arasındaki çalışmalarıyla önemli bir kısmı restore edilmiş.

Kırmızı Kale'de 50 öğrenci

Fener Rum Erkek Lisesi, **kırmızı kale** ola-

rak da bilinen muhteşem bir yapı. Görkemi nedeniyle Patrikhane'ye karşıtılır. Özel izin alındığı için ilk kez **binanın içini** görme imkânım oldu. Lisenin mimari ve tarihi güzelliği bir yana, penceresine takılan teller düşündürücü. Cıvardan **atılan taşlara karşı** böyle korunuyorlar!

İstanbul'da yüzyıl başında **59 olan Rum okulumun sayısı** bugün beş. Fener Rum Lisesi'nde sadece 50 öğrenci var. İstanbul'da Rum azınlık kalmadığından, Antakya'dan gelen öğrenciler ağırlıkta.

Camiye çevrilmeyen tek kilise

Orijinal adı Panagia Muhliotissa Kilisesi. İstanbul'da camiye çevrilmemiş tek kilise bu! Fatih Camii'ni de yapan Yunan asıllı mimar

Atik Sinan, Fatih'i buna ikna edebilmiş. Padişah buyruğunun bir kopyası kilisede korunuyor.

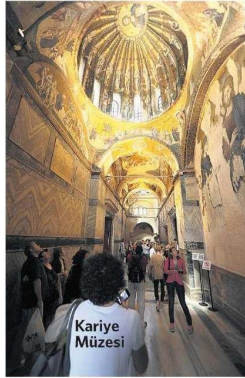
Neden "Moğolların Meryemi" dendiğine gelince... **İmparator Palaeologus'un** gayrimeşru kızı prenses **Maria Palaeologina**, Moğolların büyük hükümdarı **Hülagü'yle** evlendirilmek üzere 1265'de Moğolistan'a gönderilmiş. Hülagü ölünce, oğlu **Abagü'yle** evlendirilmiş.

15 yıl Moğolistan'da yaşayan prenses, kocası öldürüldükten sonra başka bir Moğol'la evlenmesi istenince isyan etmiş! Rivayet o ki, hayatının geri

kalanını kilisenin yanındaki **rahibe manastırında** geçirmiş...

Kiliseye özel izinle girdiğimizde tesadüf eseri **Paskalya ayinine** denk geldik. Papazlar ilahilerini söylerken bahçede **mis gibi Paskalya çörekleri** yapılıyordu...

Balat ve Haliç'e gelemedik bile. O da haftayal

Kariye Müzesi

PEKMEZLİ AYVA DOLMASINDAN BUYURMAZ MISINIZ?

■ Asitane, Kariye Müzesi'nin hemen yanında, Osmanlı mutfaklarından orijinal yemekler yapan tek restoran. Biz gittiğimizde bahçedeki masalar yabancı turistlerle kayıyordu.

■ 600 yıl boyunca yaşamış dev bir imparatorluğun lezzet mirasından bugün ne kaldı? Ne yazık ki pek azı... Bu zengin mutfak, aşçı loncalarının yemek ve pişirme bilgilerini meslek sırrı olarak saklama geleneği yüzünden basılı dökümanlara geçememiş!

■ 1991'de açılan Asitane Restaurant,

Topkapı, Dolmabahçe ve Edirne Saray mutfaklarının yemek, tatlı masraf kayıtları, önemli ziyafetlerin defterleri, yabancı devlet görevlileri ve çeşitli meslek gruplarının kaleme aldığı kitap ve belgelerden yola çıkarak 200'den fazla tarihi reçeteyi arşivine katmayı başarmış.

■ Bizim tattığımız münüde en çok beğen-diklerimiz şunlar oldu: Badem çorbası (1539), pekmezli ayva dolması (1539) ve helatiye. (bademli, fıstıklı, meyveli sakızlı su muhallebisi)